

A kutatási beszámolót írta:
Domokos Tamás és Kulcsár László

A kutatásra Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzat megbízásából került sor. A programot a Belügyminisztérium Gyermek és Ifjúsági Koordinációs Tanácsa támogatta. A program megvalósítója az ECHO Oktató Kutató Műhely volt. Projekt azonosító: ECHO 28/1998.

Jelen kutatási beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet Közhasznú Társasággal!

A kutatási beszámoló kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után szintén elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet
8000 Székesfehérvár, Forgó u. 15.
Tel: +36 (22) 502-276, Fax: +36 (22) 379-622
www.echosurvey.hu   info@echosurvey.hu

TARTALOMJEGYZÉK

1. Prológus	3. o.
1.1 Konceptualizálás	3. o.
1.2 A kutatás alanyai	4. o.
1.3 A kutatási módszerek	4. o.
2. A fókuszcsoportos problémafeltárás módszertana	6. o.
3. A fókuszcsoportok résztvevői	9. o.
4. Az ifjúsági érdekérvényesítés jellemzői	10. o.
1.2 Erősségek	11. o.
1.3 Gyengeségek	12. o.
1.2 Lehetőségek	14. o.
1.3 Veszélyek	15. o.
1.3 Átfedések	16. o.
5. A legfontosabb jellemzők	19. o.
6. Az ifjúsággal foglalkozó intézmények helyzete	20. o.

1. PROLÓGUS

A tatabányai ifjúsági érdekérvényesítési csatornák kutatására Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatának megbízásából kerül sor. A kutatás elindításával a település csatlakozott azon önkormányzatok sorába, amelyek a kiemelten fontos ifjúsági korosztály problémáinak kezelését tudományosan megalapozott, reális helyzetkép alapján kívánják megkezdni.

A kutatás részét képezi egy hosszabb távú fejlesztési folyamatnak, mely célja, hogy reális helyzetképből kiindulva meghatározza, kialakítsa és fejlessze az ifjúsági érdekérvényesítéshez szükséges önkormányzati csatornákat, támogassa és elősegítse a fiatalok, és a "civiliek" aktív részvételét a város életének alakításában, az ifjúságot is érintő döntések előkészítésében, meghozatalában és végrehajtásában. Ennek érdekében kutatások végzésére és javaslatok kidolgozására kerül sor.

1.1 Konceptualizálás

Minden társadalomtudományi vizsgálódás alapvető kritériuma a munka során használni kívánt fogalmak pontos meghatározása, annak tisztázása, hogy mit is kell értenünk az egyes fogalmak alatt.

Mivel vizsgálódásunk az érdekérvényesítés problémáját tanulmányozó kutatások sorába tartozik alapvető, hogy meghatározzuk mi is érdekérvényesítés. Az érdekérvényesítés egy tudatos folyamat, amelyben a személy, vagy személyek csoportja egy olyan döntést, amelyben nincs kizárólagos döntési kompetenciája, a saját érdekeinek megfelelően szándékozik befolyásolni. Az érdekérvényesítés feltétele tehát, hogy egyéneken kívüli döntésről legyen szó, vagy ne legyen kizárólagos döntési kompetenciája annak, aki az érdekét érvényesíteni akarja.

Miután meghatároztuk az érdek érvényesítésének fogalmát a kutatáshoz elengedhetetlen volt, hogy a különböző érdekeket valamilyen tipológia mentén rendszerezzük. Az alábbiakban vázoljuk a kutatás során használt érdektipológiát: 1. Gazdasági érdek; 2. Információs érdek; 3. Környezeti és egészségi érdekek; 4. Szociális érdekek; 5. Kulturális / szellemi érdekek; 6. Szakmai / tanulmányi érdek; 7. Szimbolikus érdekek.

Végezetül meg kellett határoznunk az érdekérvényesítési csatornák típusait is. Formális csatornák: nonprofit szervezetek; politikai szervezetek; érdekképviselői

szervezetek; önkormányzatok hivatala (közmeghallgatás, képviselői fogadóóra); jogi út. Informális csatornák: sajtó (nyomtatott és elektronikus) pl. olvasói levelek, riportok, nyílt petíciók, állásfoglalások, szenzációs hírek; politikai kezdeményezések (sztrájk, tüntetés, népszavazás, aláírásgyűjtés); választási aktivitás (helyhatósági választásokon); lobbik; egyéb informális mód (petíciók eljuttatása, zsarolás).

1.2 A kutatás alanyai

Az ifjúságkutatás során alapvető elem, hogy meghatározzuk kiket is értünk fiatalok alatt, kire fog fókuszálni a kutatás. Kiket tekintünk fiatalnak? A szakirodalomban többféle dimenzió mentén szerveződhetnek a besorolások:

- * Azonos jogi státusz alapján;
- * Homogenitás alapján;
- * Életkori azonosság alapján.

Mivel az azonos jogi státusz alapján csupán a korlátozottan cselekvőképesek (14-18 év) tartoznak az ifjúság kategóriába, homogenitásról (azonos társadalmi helyzetről és élményvilágról) pedig nemigen lehet beszélni, az egyetlen "működőképes" és ezért legelterjedtebb szegmentáló dimenzió az életkor. Kutatómühelyünk is ez utóbbi álláspontot fogadja el, s az ifjúsági kategória felső határát 29 évben határozza meg. A tatabányai kutatás első szakaszában a 14-29 éves korosztályba tartozó fiatalokra fókuszált adatfelvételünk.

1.3 A kutatási módszerek

A kutatás során többféle empirikus adatgyűjtési módszert választottunk. A kutatási program első lépéseként a 14-18 éves korosztály körében önkitöltős iskolai kérdőíves adatfelvételt végeztünk (survey). A program második szakaszában fókuszcsoportos interjúk keretében az ifjúsággal foglalkozó szakemberek, ifjúsági és civil szervezetek véleménye alapján kerülnek feltárássra az ifjúsági érdekérvényesítés problémái, lehetőségei, veszélyei. A harmadik fázisban szintén egy kérdőíves vizsgáltra kerül sor, az ifjúsággal foglalkozó intézményeket, szervezeteket faggattuk.

1.3.1 Iskolai kérdőíves adatfelvétel a középiskolások körében

A részprogram célja, hogy 1000 fős mintán történő önkitöltős kérdőíves adatfelvétel során általános képet kapjunk a középiskolások érdektipológiájáról, közéleti aktivitásáról, az

érdekérvényesítési csatornákhöz és a civil szektorhoz való viszonyáról. A kérdőívet a diákok osztályfőnöki órán töltötték ki.

1.3.2 Fókuszcsoporthoz tartozó interjúk lebonyolítása

A kutatás során két különböző fókuszcsoporthoz tartozó ülés került lebonyolításra, egyik a fiatalokkal foglalkozó szakemberek körében, a másik pedig a civil szervezetek képviselői körében.

A fókuszcsoporthoz tartozó csoportos interjúk célja az ifjúsággal foglalkozó szakemberek véleménye alapján az ifjúsági érdekérvényesítési problémák és a probléma megoldásába bevonható erőforrások feltárása a segítő szakma oldaláról. A problémafeltáró csoportüléseken a településen dolgozó, ifjúsággal foglalkozó személyek, intézmények dolgozói vesznek részt.

A másik csoportban a város civil szervezeteinek képviselői dolgoznak együtt, s a problémafeltáráson túl a foglalkozás célja a civil "kerek asztal", fórum előkészítése.

1.3.3 Ifjúsági és diákszervezetek, valamint ifjúságsegítő intézmények felmérése

A fejlesztési folyamat valamint az ifjúsági és civil fórum elindítása előtt fontos, hogy elkészítsük az ifjúsági érdekegyeztetésbe valamint az ifjúsági és civil ügyek kezelésébe bevonható szervezetek, erőforrások térképét. Ezek mellett a részprogram feladata volt, hogy megismerjük azokat a potenciákat, amelyekkel az ifjúsági szervezetek rendelkeznek.

A program második felében a részletesen feltárt, elemzett kiemelt problémák, helyzetképek ismeretében az érdekérvényesítési csatornák fejlesztésére és kialakítására szolgáló megoldási módokra, fórumokra, szervezeti elemekre, alternatív projektekre teszünk javaslatokat. Jelen kutatási beszámolóban a fókuszcsoporthoz tartozó problémafeltárás és az intézményi kérdőíves vizsgálat eredményeit tartalmazza.

2. A FÓKUSZCSOPORTOS PROBLÉMAFELTÁRÁS MÓDSZERTANA

Az alábbiakban a fókuszcsoportokban használt kutatási módszert és a módszer főbb jellemzőit ismertetjük. Az empirikus kutatási módszerek közül a nagytömegű kérdőíves vizsgálat mellett az egyik legelterjedtebb adatfelvételi mód a különböző interjútechnikákhoz kötődik. Az empirikus kutatás céljából készített egyéni vagy csoportos interjúk sajátossága a személy(ek)hez való nagyfokú alkalmazkodás lehetősége. Esetünkben az alkalmazkodás megnyilvánult az interjú lebonyolítására kijelölt helyszín megválasztásában, az véleményt nyilvánítók gondolat- és élményvilágához való kötődésben valamint a kommunikációs mód megválasztásában egyaránt. A módszer kötetlenebb volta miatt lehetővé vált mind a vizsgált, mind a vizsgálatunk szempontjából marginális jelentőségű, de mégsem elhanyagolható témákban való elmélyülés.

A fókuszcsoportos interjú sajátossága, hogy az empirikus adatok gyűjtése során egyidőben több "interjúalanyunk" is van. A módszerünk a csoportos problémafeltáró és -megoldó technikákon alapult, melynek lényege, hogy egy adott kérdésben, problémakörben a vélemények, tények gyűjtését 10-12 fős kiscsoportokban végeztük, ahol a csoportvezetők kutatóink voltak. A módszer előnyeinel kiemelt helyen kell megemlíteni a hatékonyságát. Egy két órás "csoportozás" során a célzottan vizsgált problémáról számos ember véleményét, tapasztalatait lehetett rendezett formában összegyűjteni. Előnyei közé sorolható, hogy a csoportmunkában résztvevők aktív közreműködőkké váltak, a munka végén volt a jelenlévő meghívottak számára is látható eredmény, s ez pozitívan befolyásolta az őszinte válaszok adását, valamint kihatással lesz jövőbeni együttműködési hajlandóságukra is.

A csoportos interjúk alkalmazása során különös veszélyforrás lehet, hogy a csoportban hatékony, feladatorientált, célelérő csoportmunkához nem szokott személyek is teammunkában dolgoznak együtt. Tapasztalatok alapján állítható, hogy ha a csoportmunkában járatlan embereknek közösen kell dolgozniuk, hajlamosak arra, hogy parttalan vitává, vagy éppen ellenkezőleg, barátságos beszélgetéssé alakítsák a csoportozást, szem elöl tévesszék a közös munka célját. A kritikus "leülés" ellen és az eredményes vélemény- és tényfeltárás érdekében korszerű problémafeltáró és -elemző módszerrel dolgoztunk. Mivel a csoportos problémafeltárás a kutatás egyik legfontosabb szakasza, hiszen itt került sor a vizsgálatához szükséges kvalitatív információk begyűjtésére, éppen ezért fokozottan kellett ügyelni arra, hogy a kapott információk mennyiségileg és minőségileg is megfeleljenek a kutatás céljainak.

Ezt egy két komponensű módszertannal értük el, melynek egyik része hagyományos SWOT analízis volt, a másik pedig preferencia vizsgálat.

A SWOT angolul megfeszített szellemi munkavégzést jelent, mozaikszóként azonban felfedi előttünk a módszer lényegét: Strength - Erősség; Weakness - Gyengeség; Opportunity - Lehetőség; Threat - Veszély. A módszer tehát arra kíváncsi, hogy a vizsgált kérdéskörre milyen erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek jellemzőek. A módszer szerint a négy dimenzió mentén meghatározzuk a megoldandó feladat, probléma, fogalomkör jellemzőit.

	Pozitívumok	Negatívumok
Jelen	<p>Erősségek jelenbeli pozitív tény, amire építeni kell</p>	<p>Gyengeségek jelenbeli negatív tény, amit orvosolni kell</p>
Jövő	<p>Lehetőségek jövőbeni pozitív tény, amit meg kell ragadni</p>	<p>Veszélyek jövőbeni negatív tény, amit el kell kerülni</p>

A munka célorientált kérdés megfogalmazásával kezdődött: **Mik az ifjúsági érdekérvényesítés jellemzői Tatabányán?**

A teljes csoportot 2-3 fős kis csoportokra bontottuk. Minden mikrocsoporthoz egyéni méretű ún. adatgyűjtő lapot kapott, ezekre írták rá a kérdés kapcsán felmerülő gondolataikat. Minden csoport mind a négy cellához gyűjtötte az információt. A mini csoportok magukban megvitatták, hogy melyik tény melyik cellába tartozik. A munkára 10-15 percnél nem adtunk többet. Mivel fontos, hogy minden team a saját, a többi csoporttól befolyásolatlan véleményét írja le, ezért a mikrocsoporthoz elkülönülten dolgoztak. Amikor végeztek a munkával, a problémagyűjtő lap mind a négy celláját kitöltötték a csoportok, egyenként és egyesével, körbejáró módon felolvasták a válaszaikat. Ezeket mi felírtuk egy mindenki által jól látható táblára. Egészen addig folyt a körbejárás, amíg el nem fogytak a válaszok. Ily módon kiküszöbölhettük, hogy a teljes csoport strukturálódjon, vagyis hogy a csoport véleményirányítói elkezdjenek egymáshoz kapcsolódni válaszaikkal, ugyanazok az ötletek, gondolatok jelenjenek meg egymás folytatásaiként.

A következő lépésben a felírt problémák megbeszélése következett. Mivel a megbeszélés közvetlen interakciót jelentett, ezért ennek a tisztázás, az információnyújtás szempontjából volt jelentősége. E munkaszakasz általában másfél órát vett igénybe.

Miután végigjutottunk a listákon következett a preferenciák meghatározása. Arra kértünk minden résztvevőt, hogy, hogy a falon látható felsorolásokból válasszák ki a legfontosabb erősséget, gyengeséget, lehetőséget és veszélyt. A teljes csoportmunka lezárásaként a rangsorolás összesített végeredményét felírtuk a táblára. A probléma és véleményfeltárás során arra voltunk kíváncsiak, hogy valójában mi is a legfőbb probléma a vizsgált kérdésben, hogyan jelenik meg, kinek mit jelent. Olyan helyzetet teremtettünk, amelyben magunk és mások számára is világos és érthető módon jelentek meg a személyekben lévő gondolatok. A "rangsoroló" szavazás eredményeként megkaptunk a csoport szempontjából legfontosabbnak ítélt problémákat, elgondolásokat.

A csoportmunka alatt zajló verbális kommunikációt hangszalagon rögzítettük, valamint a helyszínen jegyzőkönyveztük hiszen így volt módunk arra, hogy az elemzés során minden szükséges információt kinyerjünk az adatfelvételtől.

3. A FÓKUSZCSOPORTOK RÉSZTVEVŐI

A munkacsoport összetételét tekintve választhatunk heterogén vagy homogén csoportot, ezt a kutatási cél határozta meg. Esetünkben a csoportnak a lehetőségekhez mérten homogénnek kellett lennie, ha ugyanis az interjúalanyok túlságosan eltérőek kor, foglalkozás vagy társadalmi státusz szerint, akkor a közös interakció nem jön létre, mivel lesznek olyanok, akik jobban informáltak, bátrabban nyilvánítanak véleményt, esetleg jobban megszokták a mások előtt való szereplést.

A csoportülések résztvevőit az önkormányzat gyűjtötte össze, a projekt során összesen két csoportülést bonyolítottunk le, a helyszín a tatabányai városháza volt. Az két fókuszcsoportban összesen 23 célszemélytől gyűjtöttünk be empirikus anyagot. A csoportok összetétele és az adatfelvétel ideje:

	Résztvevők	Dátum	Időpont
I. csoport	ifjúsági intézmények (10 fő)	1998.11.23	9-12 óra
II. csoport	ifjúsági/civil szervezetek (13 fő)	1998.11.23	13-16 óra

A csoport kialakítása során alapvető szempont volt, hogy témánk szempontjából releváns ismeretekkel rendelkező személyeket hívjunk meg. Ennek megfelelően a fókuszcsoporton olyan intézmények, szervezetek képviselői vettek részt, amelyek az ifjúsági érdekérvényesítést fejlesztő program potenciális résztvevői lesznek majd. Ennek megfelelően a munkába bekapcsolódott többek között a diáktanácsadó szolgálat, az ifjúsági iroda, több iskola és diákönkormányzata, kulturális, szabadidős egyesületek, politikai ifjúsági szervezetek, munkaügyi ifjúsági szervezet, gyermekvédelmi szakszolgálat és az önkormányzat.

4. AZ IFJÚSÁGI ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS JELLEMZŐI

A SWOT analízis során arra az indítókérdésre, hogy mi jellemzi az ifjúsági érdekérvényesítést a két csoportból közel száz felvetés érkezett. A csoportok véleménye hasonló jellemzőket, problémákat fogalmazott meg. Az említett tényekből, véleményekből az azonosakat összevontuk, majd több, egyre általánosabb közös fogalom alá rendeztük azzal a céllal, hogy érthető, gondolatilag kezelhető egységeket kapjunk. Így a távoktatás jellemzőinek alábbi szerkezetét kaptuk:

1. Humán erőforrás	szakemberek léte szakemberek hiánya szakemberek egymáshoz való viszonya
2. Szervezeti struktúra	intézmények léte intézményi hiányosságok koordinációs problémák intézményi struktúrára gyakorolt hatás
3. Gazdasági-társadalmi erőter	társadalmi környezet jogszabályi környezet közvetlen gazdasági helyzet tágabb gazdasági környezet
4. Lokalitas	hagyományok hiánya lokálpatriotizmus kérdése helyi problémák, programok partikularizmus
5. Attitűd	pozitív viszonyulások negatív személyi jellemzők
6. Információs problémák	alulinformáltság média a visszacsatolás problémái
7. Civil lét	civilek erősödése érdekképviselet, participáció

Az ifjúsági érdekérvényesítés jellemzőinek összevonásával valamint a rendszer szereplőinek számbavételével jól körberajzolható az az asszociációs mező, az az erőter amiben az ifjúsági érdekérvényesítés mint politizációs struktúra és mint tevékenység elhelyezkedik. Ebben a mezőben határozhatók meg legpontosabban az erősségek, a gyengeségek, a lehetőségek és veszélyek is.

4.1 Erősségek

A csoportozás résztvevőinek elsőként az ifjúsági érdekérvényesítés erősségeit kellett számba venniük. A munka során előkerült erősségeket öt csoportba lehetett besorolni. Az alábbi táblázat az egyes felvetéstípusok csoportonkénti előfordulásáról ad képet.

Erősségek	Csoportok	
	intézményi	civil
Szervezeti struktúra	6	2
Attitűd	2	2
Civil lét		4
Gazdasági-társadalmi erőter	3	
Humán erőforrás	1	1

Az ifjúsági érdekérvényesítés pozitívumaként el lehet mondani, hogy a program megvalósításához szükséges humán erőforrása rendelkezésre áll Tatabányán a legtöbb résztvevő szerint, különösen a civil szervezetek vélik így, jellemzően a saját oldalukon. Az intézményi csoportban ezzel kapcsolatban az iskolai ifjúságvédelmi felelősöket jelölték meg.

Ugyanebben a csoportokban fogalmazódott meg erősségként gazdasági/társadalmi erőter kategóriába tarozó jellemzőként a törvényi háttér átalakulása (új, ifjúságot, diákjogokat érintő jogszabályok, gyermekvédelmi törvény) és az egyre bővülő pályázati lehetőségek, melyeknek több intézmény nem mindig tud megfelelni (pl. önrész előteremtése).

Az ifjúsági érdekérvényesítés szempontjából alapvető kérdés az intézményi/szervezeti struktúra felépítése, az egyes intézmények egymáshoz való viszonya. Az intézményi csoportban felsorolt erősségek közül - érthetően - a legtöbb ebbe a kategóriába tartozik, még akkor is, ha működésük nem problémamentes. Így említésre kerültek a diákönkormányzatok, mint az iskolai diákérdekek érvényesítésének alapvető intézménye, illetve ezek települési szintű szövetsége. Kétségtelen hogy ezen szervezeteknek a későbbiekben is létfontosságú a

jelenlétük, de ugyanakkor hozz kell tenni, hogy számos kritikát fogalmaztak meg a résztvevők nem működésük miatt. Szintén helyi erőssége (lehet) az ifjúsági érdekérvényesítésnek a gyermekjóléti szakszolgálat, a sokszínű oktatási struktúra (különösen a főiskola szervesülése, integrálása járna nagy haszonnal) és a D-pont Diáktanácsadó Szolgálat (mely viszonylagos ismeretlensége és a felvállalt feladatai miatt nehezen jut be az iskolákba). Az intézményi rendszer erőssége - országos szinten - az új minisztériumok kialakítása (Családvédelmi, Ifjúsági) és az ingyenesen hívható zöld telefonszámok terjedése.

Mindkét csoportban fogalmaztak meg attitűd jellegű erősségeket. Ilyen a fiatalok életkorból fakadó, természetes nyitottsága, bizonyos szervezetek kezdeményezőkézsége. Ha ez a kettő találkozik és sikerül elnyomni a fiatalok közélettel, politikával kapcsolatos bizalmatlanságát, akkor, a politikai aktivitásuk, mozgósíthatóságuk nőni fog, de ehhez a fogadókész "törődő" felnőtt attitűd is elengedhetetlen.

Jellemző, hogy míg a civil szektor az ifjúsági érdekérvényesítés erősségei közé sorolta a meglévő intézményi hálózatot, melyre építeni kell, ez fordítva nem történt meg, az intézmények képviselőinek eszükbe sem jutottak a civil szervezetek által mozgósítható erőforrások, a civil lét pozitív értékei, mint jelenbeli erősségek. Ennek megfelelően ilyen felvetések csak az ifjúsági civil szervezetek képviselőitől érkeztek. az egyik legfontosabb pozitívum, hogy nehéz körülményeik ellenére vannak, léteznek a demokratikus társadalmi berendezkedés sokszínű alapját adják. A civil logikából következik egyik alapvető elve a modern társadalmaknak a participáció.

4.2 Gyengeségek

Az erősségekkel azonos idődimenzióban - csak éppen ellenkező előjellel - találhatóak a az ifjúsági érdekérvényesítés jelenlegi gyengeségei. Sajnos nagyságrendekkel több tényezőt soroltak ide a résztvevők, az összes felvetett jellemző harmadát. A gyengeségek azon jelenbeli tényezők, amelyeket a jövőben ki kell küszöbölni (ha lehet), illetve fel kell rájuk készülni a programok megvalósítása során.

Gyengeségek	Csoportok	
	intézményi	civil
Szervezeti struktúra	3	5
Információs problémák	2	4
Gazdasági-társadalmi erőter	3	2
Lokalitás	2	2
Humán erőforrás	1	1
Attitúd	2	

Az érdekérvényesítés jelenlegi gyengeségei között első helyen kell említeni a szervezeti struktúrából fakadó problémákat, mely hiányokat és rossz konstrukciókat egyaránt takar. Jelenleg nincs szervezett kerete az ifjúsági érdekérvényesítésnek, s nincs átfogó ifjúsági érdekvédelmi rendszer sem. Ugyanakkor a meglévő intézmények, szervezetek között nincs koordináció, a szervezetek közötti kapcsolatok esetlegesek, s ennek következtében hány területek és párhuzamosságok egyaránt kialakulnak. Az együttműködést facilitáló és a koordinatív feladatokat ellátó szereplőnek az önkormányzatnak kellene lennie, s erre akár külön státuszt is fenn kellene tartania. A jelenlegi ifjúsági szervezeti rendszer kulcsszereplője a diákönkormányzat felülről történő megszervezése nem hozhat érdemi változást, ennek megfelelően csak az önszerveződési készségek, képességek erősítésével - a törvényileg biztosított működési feltételek ezzel egyidejű megteremtése mellett - lehet érdemi tartalommal megtölteni a még mindig üres diákönkormányzati kereteket.

Részben a szervezeti struktúra hiányosságaiból fakad a másik legfontosabb gyengeség az információs problémahalmaz. A fiatalok és a segítő szervezetek közötti kölcsönös információáramlás csatornái nincsenek kiépítve. Ennek megfelelően sem a segítő, támogató környezet nem ismeri a valós ifjúsági igényeket, sem a gyerekek, fiatalok nem ismerik az intézményeket, ifjúsági szervezeteket, az azokban rejlő lehetőséget vagy éppen a kulcsszemélyeket. Ennek egyik oka, hogy a média az ifjúsági témák iránt közömbös. Másféle tájékozatlanság is kimutatható, ugyanis az ifjúsági szervezetek közül több nem ismeri a jogszerű működés feltételeit, illetve maguk a fiatalok sincsenek tisztában alapvető jogaikkal és kötelességeikkel. Mindezt - értehetően - a civil szervezetek érzik inkább gyengeségnek.

A civil szakmai háttér jelentős része kihasználatlan, ugyanakkor az intézményesített segítői rendszerben a fiatalok problémáit felvállaló, közvetítő pedagógus, segítő szakemberek mellől gyakran hiányzik kollégák támogatása.

A gazdasági környezet kérdésköre is tartalmaz gyengeségeket. Minden csoport felhozta, hogy az ifjúsági érdekérvényesítés működéséhez jelenleg nem látják biztosítottak az induló tőkét, a megfelelő anyagi támogatást, sem az önkormányzat sem pedig a szponzorok, külső támogatók felől. Nincsenek biztosítva az ifjúsági szervezetek alapvető működési feltételei (pl. állandó helyiség), sem a programszerű tevékenységek forrásai. Emellett az intézményi csoportban előkerült, hogy a szakmaiságtól független, profilidegen feladatokra (pl. forrásteremtés) túl sok időt, energiát kell fordítani s ez a szakmai munka rovására történik.

Természetes, hogy a gazdasági környezet mellett vannak más jellegű lokális problémák, gyengeségek. Ilyennek minősíthető a helyi érdekérvényesítés hagyományának hiánya, vagy a prevenció fontosságának alulértékelése a problémamegoldás folyamata mellett. Részben ide kapcsolódó probléma, hogy a tatabányai lakosok sokkal kevésbé lokálpatrióták, mint a történelmi múlttal rendelkező településeken lakói.

A fejlesztési program sikeres megvalósítását gyengítő negatív attitűd a kiépitendő politizációs struktúra mindkét megtalálható. A fiatalok részéről a közöny, az érdektelenség és a bizalmatlanság fogalmazódott meg, míg a fogadóközegnél jelenleg az (is) okoz gyengeséget, hogy a politikusok, városvezetők nem veszik figyelembe a fiatalok véleményét.

4.3 Lehetőségek

A lehetőségek nem a jelenbeli állapotra utalnak, hanem olyan jövőbeli tényeket, jellemzőket takarnak amelyek nagy valószínűséggel be fognak következni. A lehetőségekkel a program megvalósítás során számolni kell és mivel pozitív tényezők, meg kell őket ragadni.

Lehetőségek	Csoportok	
	intézményi	civil
Civil lét	4	3
Szervezeti struktúra	1	3
Információs	2	1
Lokalitás	2	1
Attitűd	3	
Humán erőforrás	1	

Ha kiépül a városban a működőképes ifjúsági politizációs struktúra, megteremtődnek a szervezett és bejáratott érdekartikulációs mechanizmusok lehetőség nyílik a hatékony

ifjúsági érdekképviselőre. A participáció lehetőségének következtében a fiatalok részvétele is növekszik, s ez tovább hat a valódi ifjúsági élet kialakulása irányába. Természetesen mindez a civil szervezetek fokozatos erősödésével jár.

E dimenzió mentén a programnak hatása kell hogy legyen szervezeti struktúrára, hiszen működhet ifjúsági érdekegyeztető fórum, máshol már meglévő, működő modelleket lehet adaptálni. A csoportok résztvevői lehetőséget látnak a hatékony információs struktúra kialakítására, melyben nem csak fiatalokat érhetik el az intézmények, szervezetek, szolgáltatók hanem megvan a visszacsatolás lehetősége is és végső soron hatékonyabbá válhat a településen az ifjúsági munka, olyan programok indulhatnak amelyekre eddig nem volt lehetőség (pl. a iskolából kimaradók képzése, összefogása, házirendek felülvizsgálata). A pontos információk visszahatnak az intézmények működési rendjére, szervezeti felépítésére, hiszen az igényekhez kell igazítani a személyi állományt, a szolgáltatási kört és az ügyfélfogadási rendet egyaránt.

Végezetül a hatékony ifjúsági érdekvégyesítés pozitívan hat a fiatalok attitűdjeire alkalmas arra, hogy a fogékony diákok érdeklődését felkeltse, a passzívakat motiválja. Az érdekképviselői rendszer korosztályi oldalába bekapcsolódó fiatalok, tanulók minimálisan élménylapú jártasságot szereznek demokrácia működéséről.

4.4 Veszélyek

Az ifjúsági érdekvégyesítést veszélyeztető tényezők felsorolásánál a csoportülések résztvevői szoltak a civil mentalitás háttérbe szorulásáról, a lokális programok elmaradásáról, a gazdasági alárendeltségről, illetve a generációs csatlódás veszélyéről.

Veszélyek	Csoportok	
	intézményi	civil
Lokalitás	4	3
Civil lét	2	2
Szervezeti struktúra		4
Attitűd	1	2
Gazdasági-társadalmi erőtér	1	1
Információs	1	

Szinte valamennyi résztvevő hangot adott aggodalmának, hogy az ifjúsági érdekvégyesítés áldozatul esik a gazdasági szempontoknak, a fiatalok érdekei háttérbe szorulnak. Ide tartozó félelem, hogy nem következik be a várt forrásbővülés sem, sőt

elképzelt forgatókönyv, hogy csökken az önkormányzati szerepvállalás. A legfőbb veszély, hogy a gyengeségeket nem tudja orvosolni az ifjúsági szakma, és nem épül ki a hatékony korosztályi érdekvédelem.

A legitim érdekképviselői rendszer kiépítésének elmaradása magával hozhatja fontos ifjúsági problémák megoldását célzó lokális programok elhalasztását. Így kisebb az esély az adekvát önkormányzati ifjúságpolitikai koncepció és feladatterv kidolgozására, a mentálhigiénés, reszocializációs, tehetséggondozó valamint felzárkóztató programok fokozására, háttérbe szorulhatnak a gyermeki és diákjogok. A fiatalok társadalmi szocializációjának lehetséges színtere sem bővül.

Ha ki is épül az ifjúsági politizációs struktúra fennáll a veszélye annak, hogy az önkormányzat nem találja, vagy nem fogadja el a helyét a rendszerben. Ha túl közel kerül az érdekképviselői fórumhoz és nem tekinti érdemi partnerének, ránehezedhet az ifjúsági érdekképviselőre, de az is elképzelt, hogy túl távol kerül tőle és nem kezeli megfelelő súllyal az ifjúságpolitika kérdéseit. Ebben az esetben további veszély, hogy az ifjúságot (is) érintő döntések meghozatalánál egyáltalán nem érvényesülnek ifjúsági szempontok. Mindez negatívan hat a fiatalok attitűdjeire, a mellőzöttségéből fakadó csalódottság teljes elutasításhoz vezethet.

A szervezeti struktúra is tartogat veszélyeket, a párhuzamok, átfedések pazarláshoz vezetnek, a rossz helyre becsatornázott ifjúsági ügyek (pl. oktatás alá) sokdrangúvá válhatnak. Végezetül a lehetséges veszélyek között kell megemlíteni az időtényezőt. Célszerű a fejlesztési programot minél hamarabb elindítani, mert idővel az erősségek gyengülhetnek, a gyengeségek pedig fokozódhatnak.

4.5 Átfedések

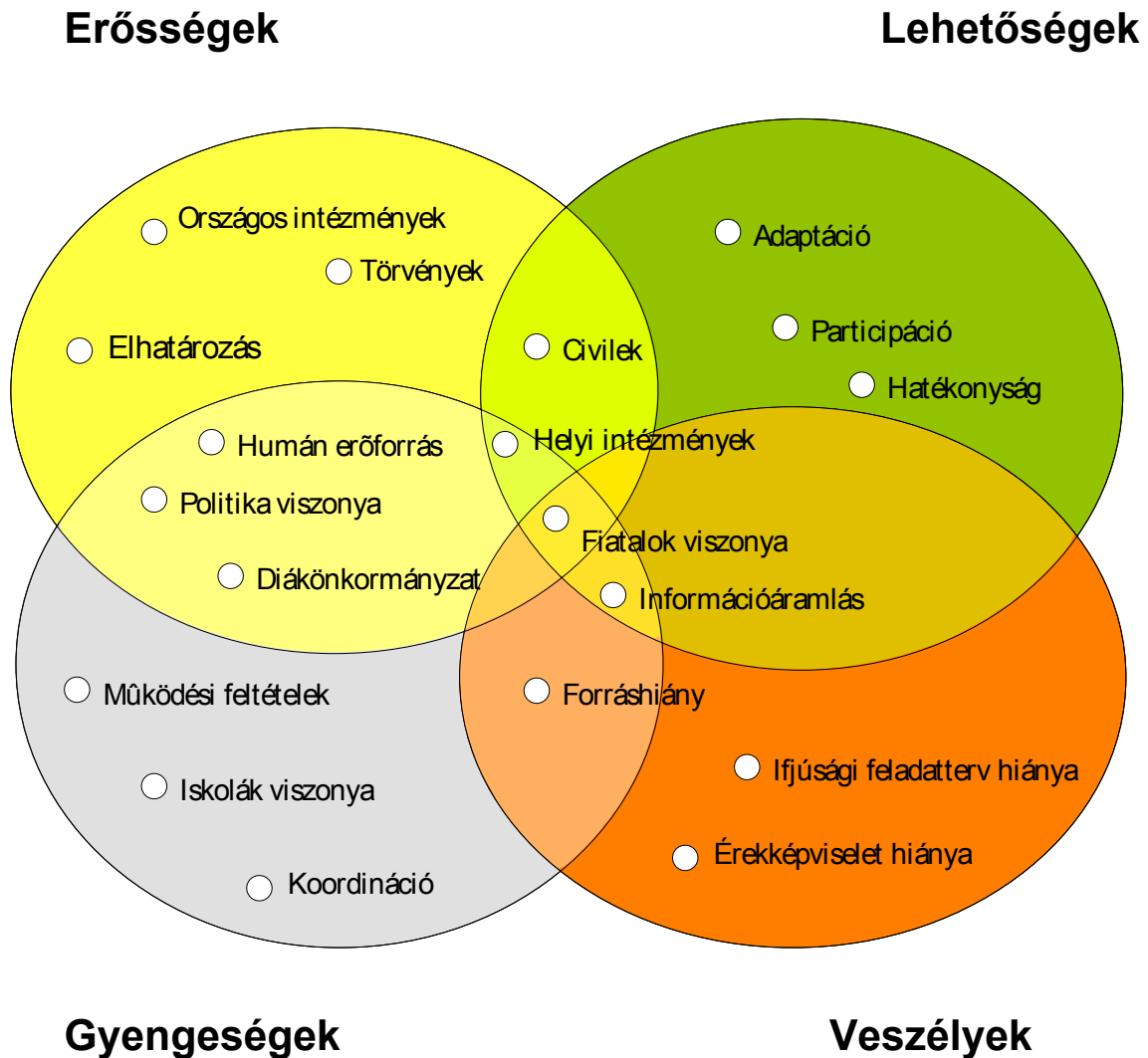
Az eddigiekből is kiderült, hogy több olyan jellemzője van az ifjúsági érdekvényesítésnek amely önmagában is több dimenzió meghatározója.

A humán erőforrás erősségként és egyben gyengeségként is szerepel. Erősségként a fejlesztési programok megvalósítására alkalmas személyi feltételek létéről van szó, gyengeségként pedig az elszigeteltsége és kihasználatlansága jellemző. Szintén ebben a két halmazban egyszerre fordul elő a politika viszonya és a diákönkormányzat.

Erősség, mely a jövőben további lehetőségeket rejt magában a civil társadalom szerepe az ifjúsági érdekvényesítésben, hiszen rájuk kell alapozni az egész fejlesztési

munkát. A forráshiány azonban éppen ellenkezőleg olyan jelenbeli gyengeség, amellyel a jövőben is számolni kell.

Az ifjúsági érdekvénesítés jellemzői Tatabányán

A majdan működő ifjúsági érdekképviseleti séma egyik legfontosabb eleme, az információáramlás - gyengeségként, lehetőségként és veszélyként is jelentkezik a válaszadóink véleménye szerint. Gyengeség, mert jelenleg hiányzik, lehetőség, mert a szakmai munkát sokkal hatékonyabbá teszi és ennek megfelelően elmaradása veszélyezteti a sikeres fejlesztési folyamatot. A helyi intézményi struktúra is három dimenzióban érintett. Erősségként értékelhető a jelenleg meglévő hálózat, de mivel senki nem vállalja közöttük a koordinációt ez átfedéseket és hiányterületeket eredményez, ami gyengíti a hatékonyságot. E

mellett a lehetőségek között is szerepeltetni kell, hiszen elképzelhető új intézmények, szervezetek (pl. ifjúsági fórum) létrehozása.

Az egyetlen jellemző, amely a négy halmaz közös metszetében szerepel a fiatalok attitűdje, viszonya a közéleti szerepléshez és a demokratikus intézményekhez. Ez azt jelenti, hogy óvatosan kell vele bánni, hiszen mindenképpen építeni kell rá, de kudarc élmény hatására fokozott lehet a csalódottságuk és az elutasítás.

5. A LEGFONTOSABB JELLEMZŐK

A kutatás szempontjából fontos tudnunk azt, hogy melyek a legfontosabb erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek, melyik homogén csoport melyik felvetett jellemzőt érzi a leglényegesebbnek az egyes dimenziókban.

Az intézmények szerint	A civil szervezetek szerint
a legfőbb erősségek	
diákönkormányzatok	működő civil szervezetek
törvényi háttér	szervezeti sokszínűség
a legfőbb gyengeségek	
anyagi feltételek hiánya	elégtelen működési feltételek
édektelen fiatalok	átfogó érdekvédelmi rendszer hiánya
a legfontosabb lehetőségek	
hatékony érdekképviselet	információs csatornák kiépítése
participáció	participáció
a legfontosabb veszélyek	
korosztályi érdekvédelem hiánya	súlytalan ifjúságpolitika
közömbösség	csalódottság

A fenti táblázatból kiolvasható a két különböző csoport által legfontosabbnak meghatározott véleményhalmazokat. A legfontosabb erősségek az intézmények szerint a diákönkormányzatok és a törvényi háttér, a civil szervezetek ezzel szemben a saját létüket és a sokszínűséget ítélik a szektor legnagyobb erejének.

A gyengeségek tekintetében közelebb vannak az álláspontok, mindkét csoport az anyagi, illetve működési feltételek elégtelenségét jelölte elsősorban negatívumként az érdekvédelem passzivitás illetve az átfogó érdekvédelmi rendszer hiánya mellett.

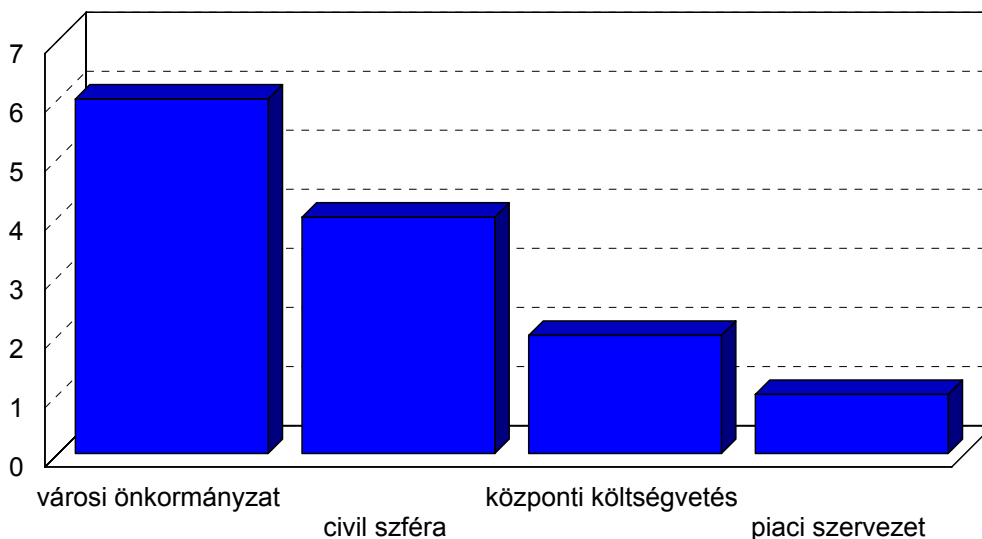
Hasonlóan van közös nevező a lehetőségek esetében a participáció. Emellett az intézmények a hatékony érdekképviseletet, a civil szervezetek az információs csatornák kiépítésének lehetőségét ítélik legfontosabbnak, míg a veszélyek témakörében az ifjúságpolitikai ügyek és az ifjúsági érdekvédelem elsúlytalanodását és a csalódott fiatalok közömbösségét emelték ki a problémahalmazból.

6. AZ IFJÚSÁGGAL FOGLALKOZÓ INTÉZMÉNYEK HELYZETE

A tatabányai ifjúságkutatásban tizenhárom – az ifjúsággal különböző szinten foglalkozó és egymástól nagyban különböző - intézményből kaptunk válaszokat a kérdőívünkre. Bár a komolyabb statisztikai elemzés magasabb számot követel meg, az intézmények heterogenitása miatt viszont egy viszonylag jó keresztmetszetet lehet adni az ifjúságkutatás anyagához ebből a szempontból is.

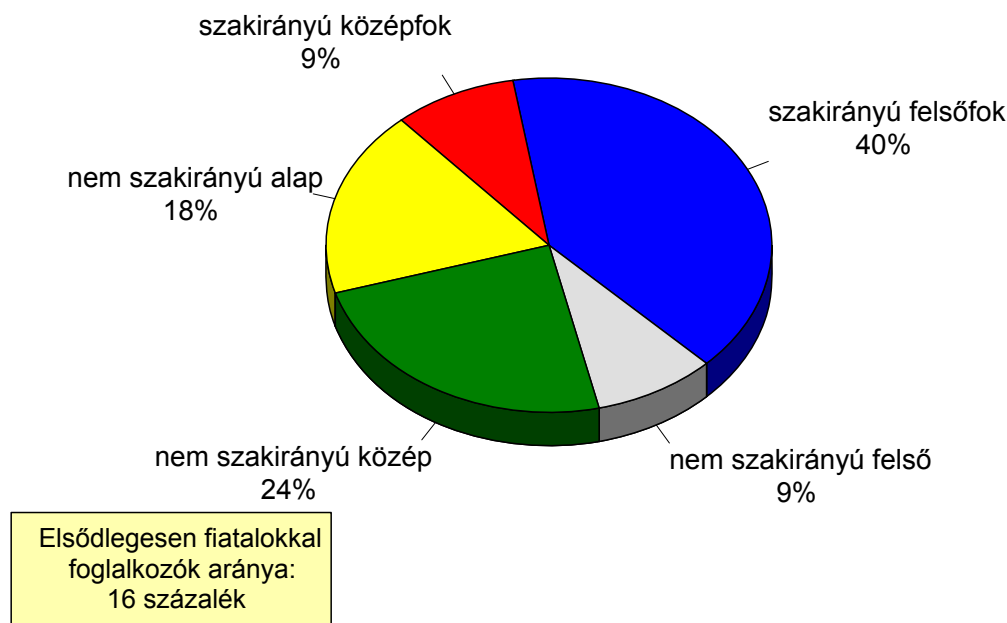
A vizsgált intézmények közül hatot a városi önkormányzat tart fenn (Családsegítő Szolgálat, Gyermejjóléti Szolgálat, Városi Könyvtár, József Attila Művelődési Ház, Puskin Művelődési Ház, Kertvárosi Bányász Művelődési Otthon), kettőt a központi költségvetés (Megyei Rendőr-főkapitányság – Bűnmegelőzési Osztály és Megyei Munkaügyi Központ Humán Szolgálat), négy minősült nonprofit szervezetnek (Közművelődés Háza Kht., Peron Music Tehetségondozó Alapítvány, Van Reménység Klub, Utcai Szociális Segítők Egyesülete – Bázis Ifjúsági Iroda és Diáktanácsadó Szolgálat) és egy piaci szervezetnek (Meló-Diák).

A vizsgált intézmények fenntartó szerinti megoszlása

A vizsgált intézményekben összesen 193 szakmai munkát végző munkatárs dolgozik, ebből közel a felük, 94 fő rendelkezik szakirányú képesítéssel, és a többségük felsőfokú végzettségű.

A vizsgált intézményekben szakmai munkát végzők képzettség szerinti megoszlása

Az elsődlegesen a fiatalokkal foglalkozók aránya 16 százalék, összesen 31 fő. Ez átlagosnak tekinthető, Szombathelyen ugyanez 18 százalék volt – bár ilyen összehasonlítást csak tájékoztatásul tehetünk. Az azonban mindenképpen figyelemreméltó, hogy összesen öt intézmény jelezte, hogy nincsen ilyen szakemberük, és mind az öt a városi önkormányzat intézménye, és köztük van mind a három önkormányzati művelődési intézmény (Bányász Művelődési Otthon, Puskin Művelődési Ház, József Attila Művelődési Ház, Városi Könyvtár, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat).

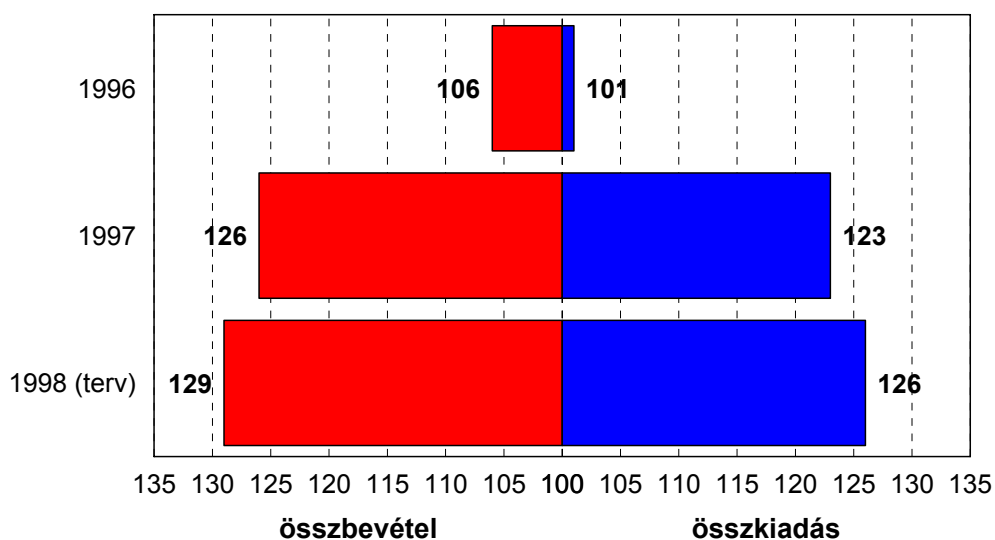
A segítő intézmények általános jellemzői között kell szólnunk a gazdálkodásról, a intézmények kiadásainak és bevételeinek összetételéről. A vizsgált szervezetek, intézmények összesen száz-százhuszmillió forinttal gazdálkodnak éves szinten¹. A vizsgált három évet (1996-1998) tekintve a bevételek aránya - igaz csak csekély mértékben, - de mindig meghaladta a kiadásokét. A költségvetési összegek szintén lassan növekednek, de nem egyformán. 1996-ról 97-re a bevételek 18, a kiadások 22 százalékkal növekedtek, míg 1997-ről 98-ra² a bevételek 3, míg a kiadások 2 százalékkal emelkedtek. Ez egyszerre jelent jót és rosszat is, mivel a bevételek növekedése ugyan meghaladta a kiadások növekedését, de

¹ Itt csak kilenc intézmény adatait vehettük figyelembe. A rendőrség nem adott adatot, a humánszolgálat és a Gyermekjóléti Szolgálat újonnan alakult, míg a Meló-Diák félreértelmezve a kérdést a központi költségvetésre gondolt.

² Itt az 1998-as tervezett adatokat vettük figyelembe.

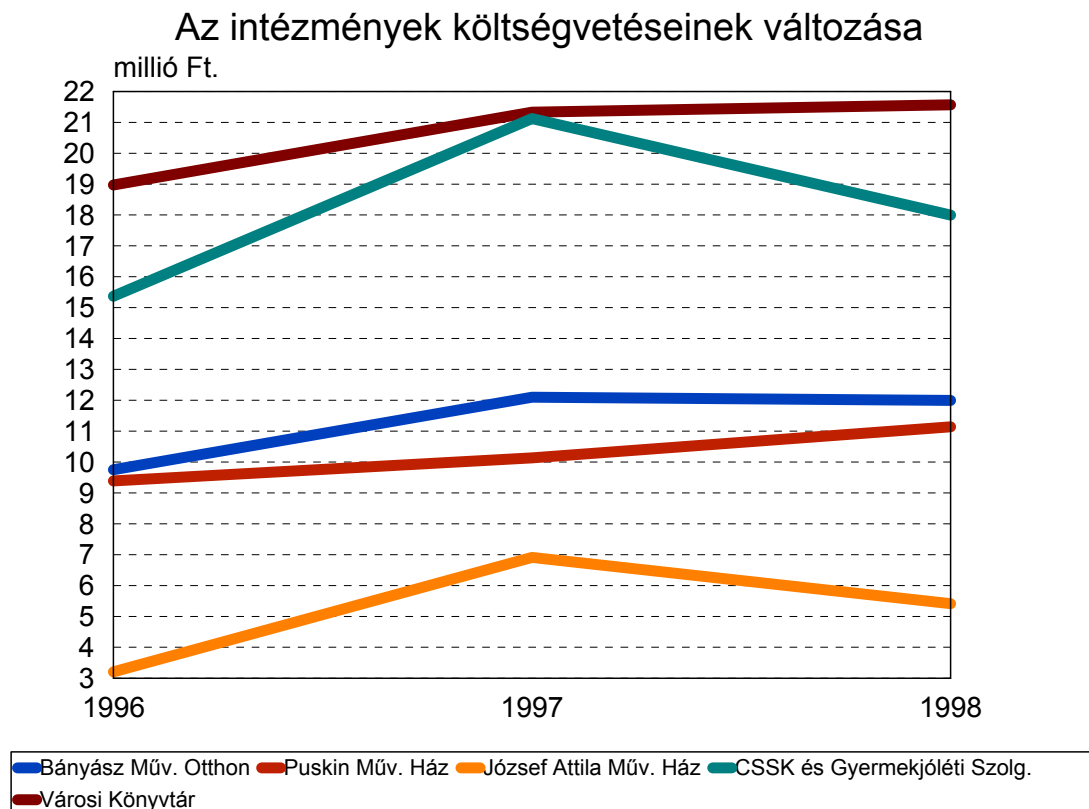
mindez messze az inflációs szint alatt történt, úgyhogy reálértéken inkább csökkenésről beszélhetünk.

A vizsgált intézmények összbevétele és összkiadása (millió forint)

Az itt vizsgált kilenc intézmény közül a legalacsonyabb költségvetéssel a Van Reménység Klub működik, ez nem haladja meg a 200.000 forintot. A legnagyobb költségvetéssel a Közművelődés Háza Kht. dolgozhat, itt az összeg meghaladja a 40 millió forintot

Az öt, régebb óta működő, városi önkormányzat által fenntartott intézmény költségvetési változásait az alábbi ábra mutatja.

Az ábrából látható, hogy egyedül a Városi Könyvtár költségvetése van évi húsz millió forint felett. A Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat, valamint a József Attila Művelődési Ház költségvetése csökkent, a többieké abszolút értéken lassan emelkedik.

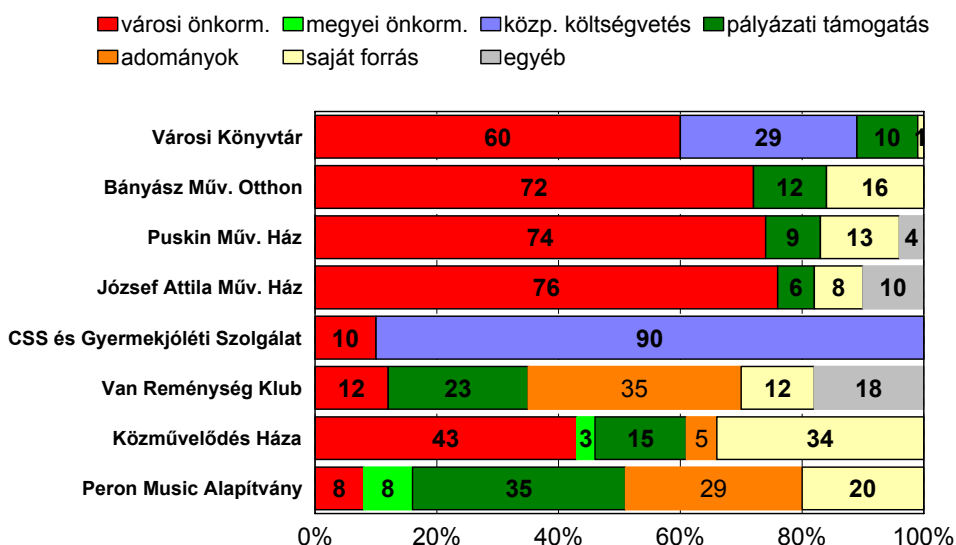
A költségvetési bevételek természetesen nemcsak a fenntartó támogatásából tevődnek össze. Az egyes intézményeket megkértük, hogy adjanak adatot arról, hogy milyen különböző forrásokból tevődik össze az intézmények éves bevétele³.

A következő ábrán jól látszik, hogy a városi önkormányzat a három művelődési intézmény költségvetésének háromnegyedét biztosítja. A Városi Könyvtár fenntartásához a központi költségvetés is hozzájárul, a másik három önkormányzati művelődési intézmény eltérő arányú saját forrással próbálja pótolni a hiányzó összeget. A pályázati támogatás és az adományok arányaiban a két civil szervezetnél a legmagasabbak, míg a legtöbb saját forrás (több, mint egyharmad) a Közművelődés Háza Kht.-nál jelentkezik. Az ábrán emellett feltűnően alacsony a megye hozzájárulása az intézmények működtetéséhez.

³ Ennél a kérdésnél nem kaptunk adatot az Utcai Szociális Segítők Egyesületétől. A Rendőrfőkapitányság Bűnmegelőzési Osztályánál a főösszegek hiányoztak, de ők jelezték mind a városi, mind a megyei önkormányzat támogatását.

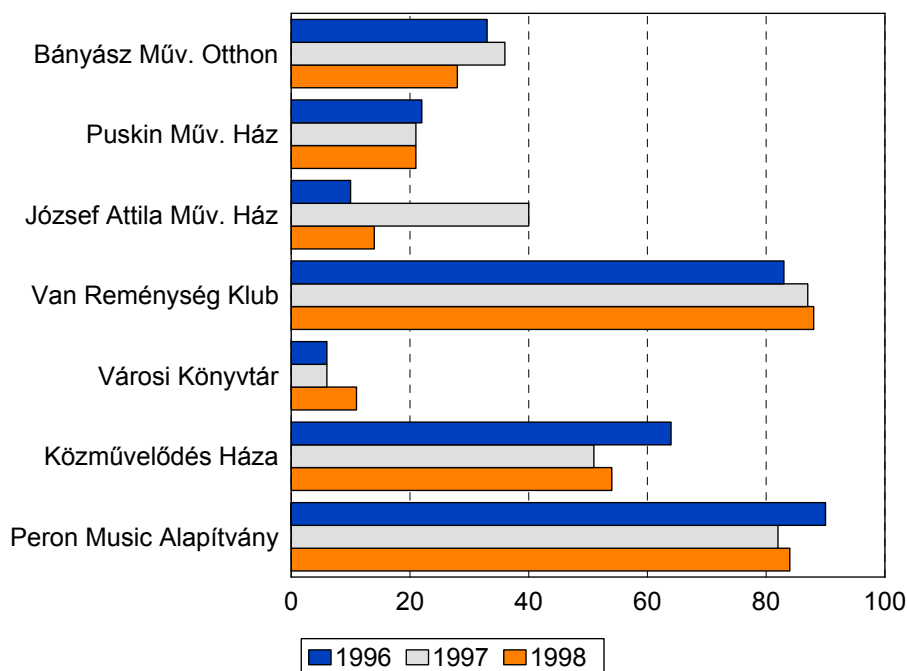

Az intézmények bevételi profilja (1998)

A piaci viszonyok közt működni kénytelen intézményeknél igen fontos, hogy mekkora anyagi forrást tudnak előteremteni saját maguk, pályázatokból, adományokból vagy saját tevékenységből. Vizsgáljuk meg, hogyan változott az egyes intézmények saját forrásainak aránya az elmúlt három évben.

A saját források aránya az intézmények költségvetéseiben

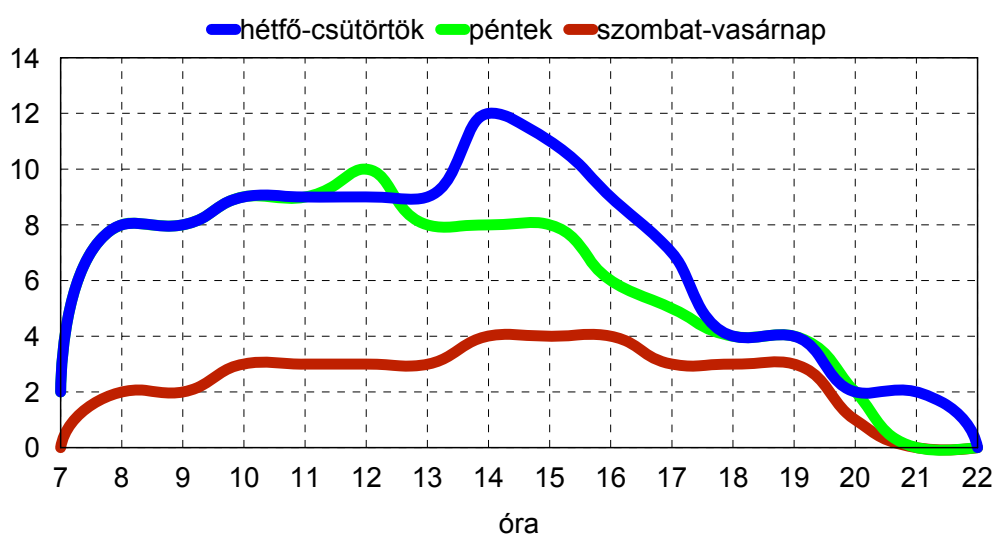

Nagyon fontos kérdés annak vizsgálata, hogy a meglévő intézményrendszer mikor áll a fiatalok rendelkezésére, mikor vehetők igénybe az egyes szolgáltatások. E kérdésben azt a

megállapítást tehetjük, hogy a nekik kínált, vagy a számukra is hozzáférhető szolgáltatások többsége nem mindig igazodik a fiatalok időbeosztásához.

Ami az intézmények ügyfélfogadási rendjét illeti, az igen változónak bizonyult, mivel maguk az intézmények is igen sokfélék. A vizsgált intézmények közül egynél nincs szigorúan vett ügyfélfogadási rend, a Van Reménység Klub esetén előzetes, telefonon történő bejelentkezéssel lehet felvenni a személyes kapcsolatot.

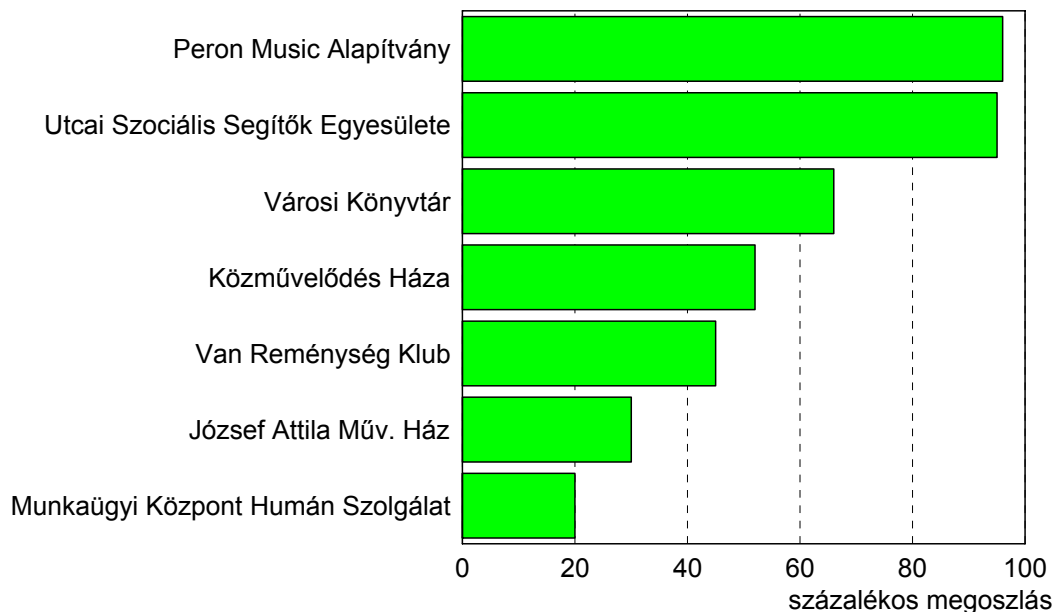
A fiatalok által elérhető intézmények számának óránkénti alakulása

Látható, hogy bár 13 intézményt vizsgáltunk meg, a legnagyobb “nyitvatartási arányt” 12-nél mértük, hétköznap, délután kettőkor. Reggel nyolc óra előtt elvétve van nyitva intézmény (egyaránt 7.30-kor indul az ügyfélfogadás a Munkaügyi Központ Humán Szolgálatánál és a rendőrségen, ezek azonban hétvégén nem elérhetőek). Péntek már félig a hétvégehez tartozik, itt délben van egy lokális csúcs, utána gyorsan igyekszik mindenki haza. Délután öt óra elmúltával már alig találni nyitva tartó intézményt, de a legrosszabb a kép hétvégén, amikor a “hivatalok” nem elérhetőek.

Arra a kérdésre, hogy mekkora a fiatalok aránya a klienskörön belül, nyolc intézménytől kaptunk értékelhető választ⁴.

A fiatalok klienskörön belüli aránya az egyes intézményekben

Az intézmények által nyújtott szolgáltatásokat hét területre osztottuk. Önbevallásuk alapján egy intézmény általában nem csak egy problématerületre fókuszál, fő feladataik alapján többféle területhez kapcsolódnak. A legtöbb intézmény az oktatás-képzés és a szabadidős szolgáltatások terén kapcsolódik a fiatalokhoz, majd ezt követik tanácsadással, pályaorientációval kapcsolatos szolgáltatások. Ebből következik, hogy a legnagyobb esély ezeken a területeken jelentkező problémák, igények megoldására van. Sajnos a vizsgált intézmények közül csak kevesen foglalkoznak egészségügyi, mentálhigiénés problémákkal (konkrét említés erre csak csekély volt). Talán ennél is súlyosabb, hogy az érdekvédelmet egy szervezet sem említette a fő tevékenységi körben.

⁴ Az ábrán csak hat szerepel, mivel a Meló-Diák és a Gyermekjóléti Szolgálat esetén ez értelemszerűen 100 %.

Az intézmények által a fiataloknak nyújtott szolgáltatások

	karitatív tevékenys.	közműv. kultúra	tanácsadás, pályaor.	szabad-idős szolg.	inform szolg.	tanf. képzés, oktatás	munka
MK Humán Szolg.			☺		☺	☺	
Meló- Diák							☺
Gyermekj óléti Sz.			☺	☺	☺	☺	
Peron Music A.			☺	☺		☺	
Utcai Szoc. S.	☺		☺		☺	☺	
Városi Könyvtár		☺			☺		
Közműv. Háza		☺	☺	☺	☺	☺	
Van Remény- ség Klub	☺		☺	☺		☺	
József A. MH.		☺		☺		☺	
Bányász M.O.		☺		☺			
CSS & GYJSZ.				☺		☺	
Rfk. Bűnm. O.			☺	☺	☺		
Puskin MH.		☺		☺			

Megkérdeztük azt is, hogy mely szolgáltatások szólnak kifejezetten a fiatalok részére. Itt nagyon tipikus válasz volt, hogy lényegében mindegyik (Meló-Diák, Gyermekjóléti Szolgálat, Peron Music Alapítvány, Városi Könyvtár, Bányász Művelődési Otthon, Rfk. Bűnmegelőzési Osztály). Ahol a klienskör összetettebb, ott részben a korosztályos rendezvényeket említették (Puskin Művelődési Ház, József Attila Művelődési Ház, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat), részben pedig különféle speciális programokat. Ilyen volt például a Van Reménység Klubnál a prevenciós előadások, a Munkaügyi Központ Humán Szolgálatánál a Choices pályaválasztási tanácsadó program, az Utcai Segítők Egyesületénél a kortárs segítők képzése, vagy a diákönkormányzatok működésének segítése, vagy a leginkább speciális, a Közművelődés Házánál futó Start Program, amely a pályakezdő munkanélküli fiatalokat segíti.

Az önkitöltős kérdőívben megkérdeztük azt is, hogy melyek azok a legjellemzőbb problémák, amelyekkel a fiatalok felkeresik az intézményeket, és ezekre az intézmények

hogyan reagálnak. Az alábbi táblázatban az intézményeknél jelentkező problémátípusokat jelenítjük meg összefoglalóan.

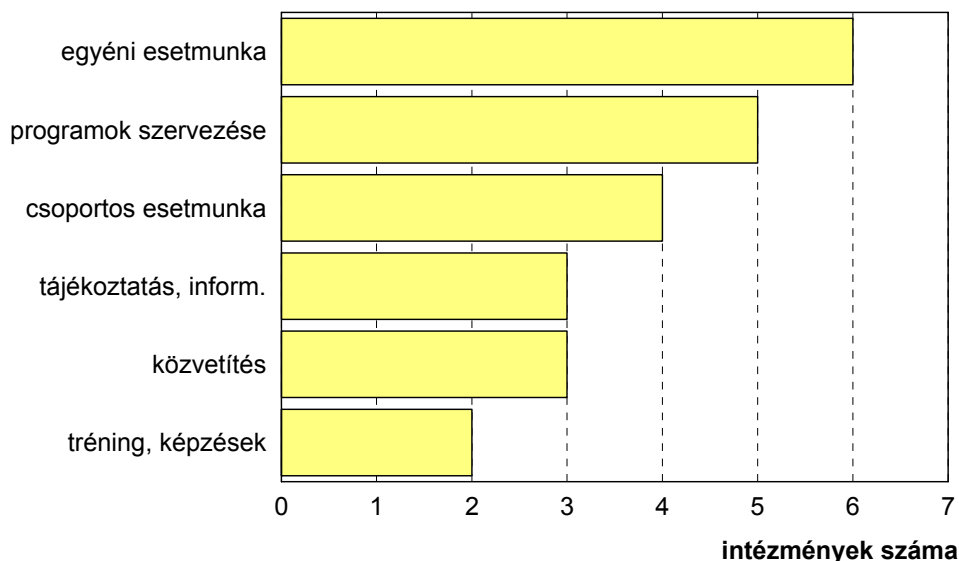
A legjellemzőbb problémák, amelyekkel a fiatalok felkeresik az intézményeket

Intézmény	tanulás iskolai probl.	családi problémák	munka	lakás	mentálhigiénés probl.	ismeretszerzés életvez.	szórakozás, zene	szabadidős prog.	anyagi tám.	információ	képzés tréning
MK Humán Szolg.											
Meló-Diák											
Gyermekjóléti Sz.											
Peron Music A.											
Utcai Szoc. S.											
Városi Könyvtár											
Közműv. Háza											
Van Reménység Klub											
József A. MH.											
CSS & GYJSZ.											
Rfk. Bűnm. O.											
Puskín MH.											

A legtöbb probléma a munkavállalással van, ez ügyben öt intézmény is jelezte, hogy fordulnak hozzá fiatalok. Itt a legnagyobb az eltérés a kínálati és keresleti oldal közt is. Sokan keresik az intézményeket az iskola világával, tanulással kapcsolatos problémák miatt, szabadidő-eltöltési ötletekért, vagy különféle információk miatt.

A fenti problémákra az intézmények különbözőképpen reagálnak, és mivel a szolgáltatásaik szerteágazóak, így a reakciók is többfélék. Legtöbbször egyéni esetmunka keretében próbálják megoldani a problémákat, de az intézmények közel fele említette a rendezvények szervezését is.

A vizsgált intézmények legjellemzőbb reakciói a hozzájuk forduló fiatalok problémáira

Több intézményben érheti kudarcélmény a segítségért forduló diákokat, fiatalokat, olyasmiben igénylik a segítséget amiben nem tudnak segíteni. Ez egy kivétellel mindegyik vizsgált intézménynél megtörtént: a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatnál nem volt még ilyen eset.

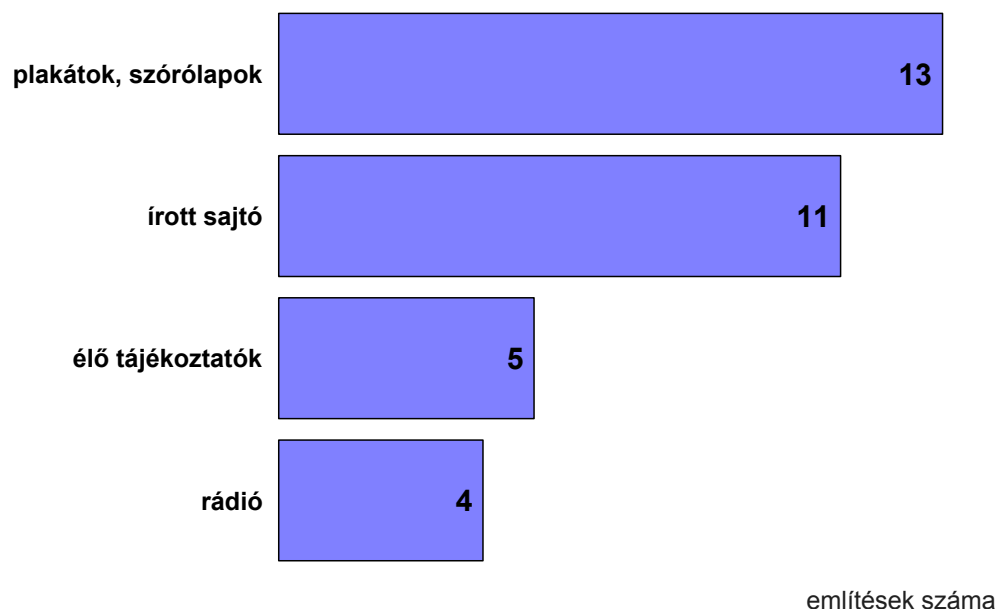
Problémák, amelyekben nem tudtak segítséget nyújtani

Intézmény	információ	szoc. probl.	szabad- idő	anyagi támogatás	állás- probl.	szállás	képzés	oktatás, művelődés
MK Humán Szolg.	☹	☹		☹				
Meló-Diák					☹			
Gyermek-jóléti Sz.					☹			☹
Peron Music Alapítvány				☹				
Utcai Szoc. Segítők E.					☹	☹		
Városi Könyvtár								☹
Közműv. Háza				☹	☹		☹	
Van Reménység Klub				☹				
József A. MH.			☹					
Puskin MH.				☹				
Bányász M.O.					☹			

A fenti táblázatból jól látszik, hogy két problémakör (ami voltaképp szoros kapcsolatban áll egymással) köré szerveződnek a kudarcélmények. Anyagi támogatást a szervezetek nagy része nem tud adni és a munkavállalási gondokat sem mindenhol tudják megoldani. Ez nem feltétlenül azt jelenti, hogy az intézményekben van a probléma, sok fiatal nem tudja hová forduljon, illetve általános és számára legnagyobb problémájával igyekszik több intézményt felkeresni.

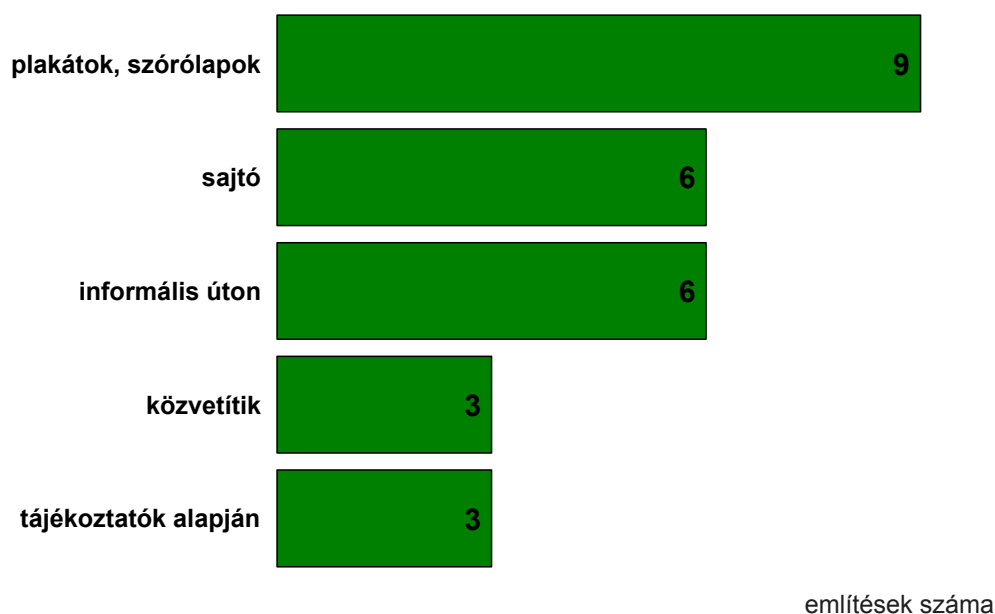
Igen tanulságos, hogy miként is szerezhettek a fiatalok információkat az intézményekről, hogyan jutnak el ezekbe. A leggyakoribb információátadási forma az intézmények részéről a plakátolás, szórólapozás. Emellett a helyi írott sajtónak van nagy szerepe a fiatalok ezirányú tájékoztatásában.

Hogyan informálják a fiatalokat?

Az információszolgáltatás visszacsatolásaként megkérdeztük azt is, hogy hogyan jutnak el a fiatalok az intézményhez. Az előbbieken említett formák mellett itt kiderült, hogy van még egy lényeges lehetőség, az informális csatornák, a személyes, baráti ajánlások, tanácsok.

Hogyan jutnak el az intézményhez a fiatalok?

Ha az adott intézmény nem tud segíteni a fiatalnak fontos, hogy közvetítsék problémáját, igényét más szervezetekhez, intézményekhez. Ebben három szervezet nyilatkozott úgy, hogy nem tudták közvetíteni a fiatalot tovább más szervezethez (Meló-Diák, Munkaügyi Központ Humán Szolgálat, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat – ez utóbbinál emlékezni kell arra, hogy nem volt kudarcos eset)⁵.

A rendszerben történő mozgás a másik irányba sem tökéletes. Két intézmény nyilatkozott úgy, hogy nem közvetítenek feléjük fiatalot, a Városi Könyvtár és a Bányász Művelődési Otthon⁶.

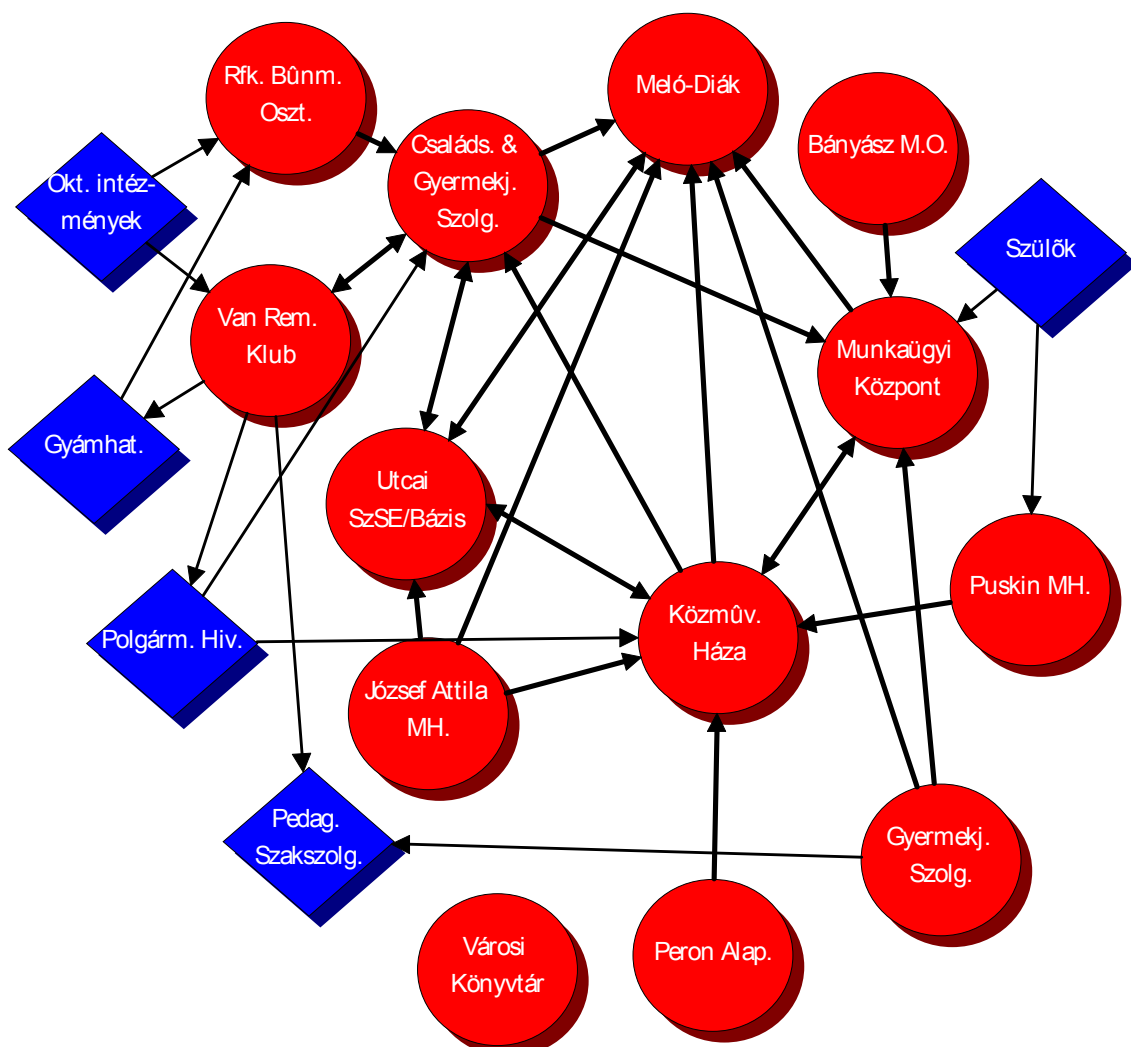
A következő egyszerűsített ábra a fiatalok rendszerben történő mozgását mutatja.

Pirossal jelöltük a vizsgált intézményeket és kézzel a további említett szervezeteket.

⁵ Az emlékek azért csálnak valamennyit, ugyanis mind a Meló-Diák, mind pedig a Munkaügyi Központ esetén volt olyan szervezet, amely azt nyilatkozta, hogy kap onnan közvetített fiatalot.

⁶ Ezt viszont pontosan visszaigazolta a többi intézmény nyilatkozata.

Feltételezhető, hogy jól felfogott érdekből, szakmai megfontolásból, szükségszerű követelményként a fiatalokkal (is) foglalkozó intézmények, szervezetek együttműködnek egymással, munkakapcsolatot létesítenek. Az intézmények közötti kapcsolati háló ennek ellenére igencsak lyukas, és sok esetben egyirányú. Az ábrákon a zöld színű körökben az általunk közvetlenül vizsgált intézmények vannak, a kék rombuszok a kérdőívet visszaküldők által említett további intézményeket jelölik.

valószínűleg ezt a legkönnyebb saját erőből biztosítani, a fejlesztést erre megkezdeni. A második csoportba a lehetőségek fejlesztésére vonatkozó válaszok kerültek, mint például a humán erőforrás fejlesztése, vagy a technikai háttér javítása. A harmadik csoportban a szolgáltatások fejlesztésével kapcsolatos válaszokat találhatjuk, itt elsősorban a mentálhigiénés gondozás, segítség volt gyakran említve.

A város vonatkozásában már jobban szóródtak a válaszok. A legtöbben egy komplex ifjúsági centrum létrehozását javasolták, ahol a szolgáltatások egy helyen megtalálhatóak és tanácsadással segítik a fiatalokat. Egy helyre könnyebb koncentrálni a humán és technikai erőforrásokat is. Ennek egy variánsa az a válasz, ahol önkormányzati bizottság létrehozását javasolták e téren.

Emellett sokan a szolgáltatások bővítését szeretnék látni, itt elsősorban a szabadidős programokra és a mentálhigiénés gondokra fókuszálva. Többen említették még a kiadványok bővítését és az információszolgáltatás fejlesztését is, illetve a humán erőforrás probléma megoldatlanságát.